

PLANTENLIJST

In een Duintuin vind je inheemse bomen, struiken en planten en deze trekken veel bijen, vlinders en vogels aan. De planten zijn goed aangepast op ons klimaat waardoor ze bestand zijn tegen ziektes en plagen. Door de planten uit deze plantenlijst in jouw tuin te planten kun je de natuur een handje helpen. Het zijn planten in allerlei soorten en maten, die makkelijk te onderhouden zijn. Zo kun je jouw Duintuin laten groeien, zo hoog en groot als je zelf wilt. Sommige planten zijn alleen in bepaalde periodes van het jaar verkrijgbaar. Alle verkooppunten vind je op www.jouwduintuin.nl. Heel veel succes met jouw eigen Duintuin!

Legenda

Hieronder kun je zien wat de symbolen betekenen.

Grondsoort

Standplaats

Hoogte

Bloeiperiode

Wintergroen

Bloemkleur

Beskleur

Snoeitijd / noodzaak

Inhoud

Bomen	1
Heesters	4
Vaste planten/kruiden	7
Planten voor in en om het water	12
Tweejarigen	14
Eenjarigen	17
Klimplanten	18
Bollen	19

Heb je de checklist al gedaan?
Daarmee krijg je tips om van jouw tuin een echte Duintuin te maken. Klik [hier](#) om de checklist te downloaden.

Toppers
NPZK

Inheemse bomen komen vaak al duizenden jaren in Nederland voor en hebben daardoor een nauwe band met insecten en vogels. Zij vinden er voedsel en onderdak. De bomen op deze plantenlijst zijn gekozen voor omstandigheden die je in het gebied van Nationaal Park Zuid-Kennemerland kunt vinden. De meeste bomen kunnen goed tegen snoeien, al zie je vaak dat na een snoeibeurt de bloei het jaar erna veel minder is. Het is dus zinvol om te zoeken naar een boom die met zijn volwassen omvang past in jouw tuin.

Gewone lijsterbes

Sorbus aucuparia

- ☞ zand, klei, veen, voedselarm, kalkarm
- ☀ zon, half schaduw
- ↑↓ 6 - 18 meter
- 🕒 mei - juni
- ✳ wit
- 🍇 fel oranje
- ✂ verdraagt snoei / winter

De lijsterbes staat het liefst in een voedselarme, droge tot iets vochtige grond op een zonnige plek. De boom groeit in elke grondsoort. De Lijsterbes krijgt al vroeg blad en bloeit in mei met kleine witte bloemen. Het ene jaar heeft de boom meer bloemen dan het andere jaar. De orangerode bessen zijn geliefd bij vogels.

Spaanse aak of Veldesdoorn

Acer campestre

- ☞ klei, zand, veen, kalkrijk
- ☀ zon / halfschaduw
- ↑↓ 10 - 15 meter
- 🕒 mei - juni
- ✳ groengeel
- 🍇 bruine vleugelnootjes
- ✂ verdraagt snoei goed

De Spaanse aak is een inheemse esdoorn, die al 5000 jaar in onze streken voorkomt. De boom heeft kleine blaadjes en onopvallende - maar voor insecten belangrijke - bloemetjes. In de herfst komen de vallen de vleugelnootjes als propellertjes naar beneden.

Gewone vogelkers

Prunus padus

- ☞ klei, zand, kalkarm
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 3 - 12 meter
- 🕒 april - mei
- ✳ wit
- 🍇 blauwzwart
- ✂ verdraagt snoei goed

Deze struik bloeit met witte bloemen in hangende trossen die naar amandelen ruiken. Bestuiving gebeurt door bijen en hommels. In het najaar smullen veel dieren, waaronder vogels, van de vruchten. Let op: verwar deze inheemse Vogelkers niet met de Amerikaanse!

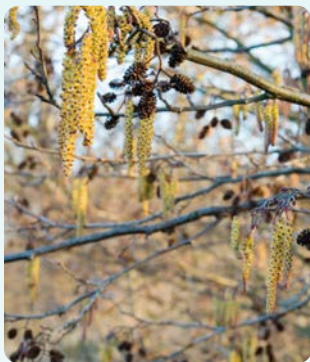

Boswilg

Salix caprea

- ☞ klei, zand, veen
- ☀ zon, half schaduw
- ↑↓ 3 - 14 meter
- 🕒 maart - april
- ✳ ja
- ✳ geel
- ✂ verdraagt snoei goed

De boswilg is een van de vele inheemse wilgen. Deze heeft eirond blad en is de eerste wilg die bloeit. Vooral de mannelijke gele katjes vallen dan op. De boswilg is een belangrijke voedselbron voor insecten. Als je de boswilg niet snoeit, groeit hij uit tot een kleine boom. De rupsen van de zeldzame grote weerschijnvlinder leven van de boswilg.

Zwarte els

Alnus glutinosa

- ☼ klei, zand, veen
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 10 - 25 meter
- 🕒 februari - april
- ✳ donkerrood (v), geel (m)
- 🍷 bruine elzenpropfen
- 🪚 verdraagt snoei, winter

De zwarte els groeit het liefst op vochtige grond, bijvoorbeeld aan waterkanten en moerasbossen. In het vroege voorjaar heeft deze boom bloemen in de vorm van gele en paarsrode langwerpige katjes, nog voordat het blad aan de boom komt. De elzenpropfen met zaden zijn voedsel voor verschillende soorten vogels en kevers.

Ruwe Berk

Betula pendula

- ☼ leem, zand, veen
- ☀ zon, halfschaduw, schaduw
- ↑↓ 15 - 30 meter
- 🕒 april - mei
- ✳ geelgroen
- 🪚 hoeft niet, niet in jan-mrt

De ruwe berk wordt vanwege zijn zilverwitte bast ook wel de zilverberk genoemd. Deze sierlijke boom, met fijne hangende takjes die ruw aanvoelen, staat het liefst op een zonnige plek in een droge of matig vochtige bodem. De bloemen van de berk bestaan uit geelbruine katjes die in april en mei te zien zijn.

Zomereik

Quercus robur

- ☼ klei, zand, veen
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 12 - 35 meter
- 🕒 april - mei
- ✳ groenachtig
- 🍷 bruin
- 🪚 verdraagt snoei en hakhoutbeheer

De zomereik houdt van een vrij lichte plek. Hij is geschikt als alleenstaande boom en past ook in bossen en houtwallen, en groeit op alle bodemsoorten. Een eik in je tuin is heel goed voor biodiversiteit: in en bij de boom kunnen wel meer dan 400 verschillende insecten en veel korstmossen en paddenstoelen leven.

Winterlinde

Tilia cordata

- ☼ klei, zand, kalkrijk
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ tot 35 meter
- 🕒 juni - juli
- ✳ geelgroen
- 🍷 grijsgroen
- 🪚 winter, verdraagt snoei

Lindebomen zijn vaak te vinden langs lanen en in loofbossen. In juni en juli heeft deze boom geelwitte geurende bloemen die veel insecten aantrekken. In tegenstelling tot de zomerlinde verdraagt de winterlinde de volle zon iets minder goed.

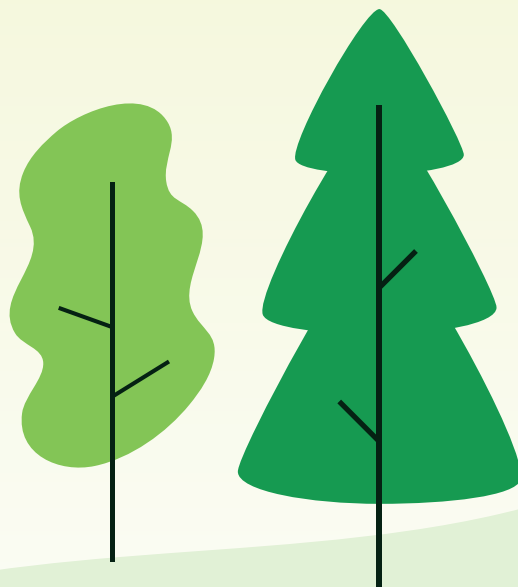

Ruwe iep (bergiep)

Ulmus glabra

- ☼ klei, zand, kalkrijk, voedselrijk
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ tot 40 meter
- 🕒 maart - april
- ✳ paars
- 🍷 bruin vleugelnootje

De ruwe iep verdraagt zoute zeewind goed en kan een mooie monumentale boom worden. Hij is van belang voor de voortplanting van twee vlindersoorten: de iepenpage en gehakelde aurelia.

HEESTERS

In een Duintuin passen heesters goed. Heesters worden niet zo groot als bomen maar kunnen wel wat hoogte inbrengen in de tuin, en zijn door hun dichte takkenstelsel waardevolle schuilplaatsen voor allerlei dieren. Door heesters te kiezen met verschillende bloeitijden heb je een groot deel van het jaar bloemen en bessen in je tuin, die voedsel zijn voor vogels en insecten.

Wilde kardinaalsmuts

Euonymus europaeus

- ☀ zand, kalkrijk, humeus, niet te droog
- ☀ zon, half schaduw
- ↑↓ 1,5 - 6 meter
- 🕒 mei - juni
- ✳ lichtgroen
- 🍷 roze, rood, oranje
- ✂ verdraagt vraat en snoei

De kardinaalsmuts valt vooral op door kurklijsten op de takken en door bessen in de vorm van een kardinaalsmuts met een rozerode buitenkant en een oranje binnendeel. Roodborstjes snoepen er graag van. Zie je in 't voorjaar de struiken helemaal ingepakt in spinsels en zonder blad? Dit is het werk van de Kardinaalsmutsstippelmot! De struik herstelt altijd weer. Let op: kies voor de inheemse soort!

Egelantier

Rosa rubiginosa

- ☀ zand, kalkrijk
- ☀ zon, half schaduw
- ↑↓ 1 - 2 meter
- 🕒 juni - sept
- ✳ roze
- 🍷 vuurrood
- ✂ verdraagt snoei, maart

De egelantier heeft rozerode bloemen met een wit hart. Vooral bij warmte en na regen ruikt de struik naar appeltjes. Bijen en hommels bezoeken de bloemen graag rozebottels zijn in trek bij vogels. Als de rozenmosgalwesp haar eitjes legt ontstaan er gallen als harige bolletjes. De gallen van de rozenervtgawesp zien eruit als gladde knikkertjes.

Eenstijlige meidoorn

Crataegus monogyna

- ☀ klei, zand, veen, kalkrijk
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 2 - 8 meter
- 🕒 mei
- ✳ wit tot lichtroze
- 🍷 donkerrood
- ✂ verdraagt snoei goed en terugzetten in de winter

Deze stekelige struik is geschikt voor heggen en houtwallen. De meidoorn biedt een fantastische schuilplaats voor vogels. Veel insecten profiteren van de weelderige en geurige bloei in mei. In de herfst vormen de rode vruchtjes voedsel voor een veel dieren. De meidoorn laat zich goed snoeien, al gaat dit ten koste van de bloei.

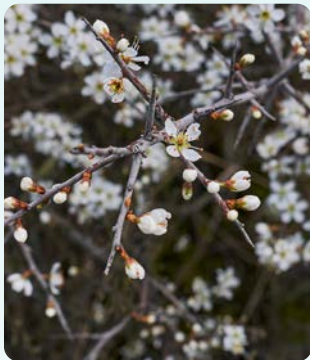

Wilde liguster

Ligustrum vulgare

- ☀ zand, kalkrijk, voedselarm
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 1 - 3 meter
- 🕒 juni - juli
- ✳ ja
- ✳ roomwit
- 🍷 zwart
- ✂ verdraagt snoei goed

Deze plant lijkt op de gangbare haagplant maar heeft smallere bladen en is interessanter voor onze inheemse insecten en vogels, zeker als je hem de kans geeft om te bloeien.

Sleetdoorn

Prunus spinosa

- ☼ klei, zand, kalkrijk
- ☀ zon, halfschaduw
- ↕ 3 - 6 meter
- 🕒 april
- ✱ wit
- 🍇 donkerpaars
- ✂ verdraagt snoei goed

Aan het eind van de winter zie je deze struik al heel vroeg met wolken witte bloesem bloeien langs snelwegen, de inheemse soort volgt een paar weken later. De sleetdoorn-page is voor zijn voortplanting afhankelijk van de inheemse struik en door zijn enorme stekeligheid is het een goede schuilplaats voor vogels en kleine dieren. De paarse harde vruchtjes zijn in trek bij vogels. Geschikt op een helling en als struik bij een houtwal.

Sporkehout

Rhamnus frangula

- ☼ klei, zand, veen, kalkarm
- ☀ zon, halfschaduw
- ↕ 1,5 - 5 meter
- 🕒 mei - sept
- ✱ groenwit
- 🍇 via rood tot zwart
- ✂ verdraagt snoei en terugzetten

Deze boom werd vroeger vuilboom genoemd: de bast en bessen veroorzaken diarree. De boom levert een belangrijke bijdrage aan de biodiversiteit: de bloei is onopvallend maar duurt lang en trekt vlinders, zweefvliegen, hommels en bijen aan. De bessen rijpen niet tegelijk zijn daardoor voor een langere periode voedsel voor dieren.

Hulst

Ilex aquifolium

- ☼ zand, kalkarm tot zurig
- ☀ zon, (half) schaduw,
- ↕ 1 - 15 meter
- 🕒 mei - juni
- ✱ ja
- ✱ lichtroze
- 🍇 rood
- ✂ maart-augustus

Deze inheemse heester blijft in de winter groen. Met zijn stekelige blad biedt hij een veilig thuis aan vogels. Daarnaast genieten merels en lijsters van de besjes in de winter. Hulst groeit langzaam maar prima in vele omstandigheden: in de schaduw van de bomen, maar ook in de volle zon. Hij gedijt goed in vochtige en droge zurige bodems.

Hondсроos

Rosa canina

- ☼ klei, zand, veen, kalkrijk
- ☀ zon, halfschaduw
- ↕ 2 - 5 meter
- 🕒 juni - juli
- ✱ witroze tot dieproze
- ✂ verdraagt snoei. maart
- 🍇 oranje-rood

De hondсроos staat graag in de zon en bloeit een keer per jaar uitbundig. De rozebottels zijn helder oranje van kleur en de rozen hebben een lichte geur. De bloemen trekken bijen en hommels aan.

Duinroos

Rosa spinosissima

- ☼ zand, kalkrijk, voedselarm
- ☀ zon, halfschaduw
- ↕ 0,1 - 1 (soms 2) meter
- 🕒 mei - juni, aug - okt
- ✱ wit
- 🍇 donkerpaars / zwart
- ✂ wortelopslag kan weggeknipt worden

De duinroos heeft stekels, witte bloemen en hele donkere rozebottels en groeit als een struik. De duinroos wortelt heel diep. Hij bloeit volop van eind mei tot juni en soms zelfs nog een keer, -iets minder uitbundig- vanaf augustus tot oktober.

Rode Kornoelje

Cornus sanguinea

- ☼ klei, zand, kalkrijk, vrij voedselrijk
- ☀ zon, halfschaduw
- ↕ 3 - 5 meter
- 🕒 juni
- ✱ wit
- 🍇 blauwzwart
- ✂ verdraagt snoeien goed

Op de bloemen van deze plant komen kever- en bijensoorten af. Als de witte bloemetjes zijn uitgebloeid, herken je de struik aan de blauwzwarte bessen die graag worden gegeten door merels en zanglijsters. In het najaar kan de plant opnieuw bloeien. In de herfst en winter verkleuren de takken van groen naar rood en het blad is in de herfst mooi oranje-rood.

Gelderse roos

Viburnum opulus

- ☼ zand, lichte klei, veen, niet droog
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 2,5 - 4 meter
- 🕒 mei - juni
- ✳ wit
- 🍇 rood
- ✂ na de bloei in juli

Deze heester wordt zo'n 3 meter hoog en bloeit in juni met witte bloemschermen. In het midden zitten de vruchtbare bloemen en aan de rand grotere onvruchtbare bloemen. Deze trekken bestuivers aan. Vogels zijn niet dol op de bessen, behalve de pestvogels en de goudvink.

Gewone vlier

Sambucus nigra

- ☼ klei, zand, voedselrijk
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 2 - 6 meter
- 🕒 juni
- ✳ wit
- 🍇 zwart
- ✂ verdraagt snoeien goed, winter

Deze plant bloeit in juni uitbundig met grote witte bloemschermen en een specifieke zoete geur. De bloemen worden vooral door zweefvliegen en kevers bezocht, bijen hebben er niet zoveel mee. De vlierbessen hangen in zwartpaarse trossen aan rode steeltjes. Deze worden gegeten door spreeuwen, die vervolgens de zaden verspreiden. Vlier staat graag op voedselrijke wat vochtige bodem.

Aalbes

Ribes rubrum

- ☼ zand, klei, veen
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 0,8 - 1,5 meter
- 🕒 april - mei
- ✳ groen
- 🍇 vuurrood
- ✂ augustus, maart

De aalbes groeit het liefst in een vochtige en humusrijke bodem op een zonnige plek. In het voorjaar heeft deze struik onopvallende geelgroene bloemetjes waar insecten dol op zijn. De bloemetjes groeien uit tot trossen rode bessen, waar vogels dol op zijn. De aalbes is friszuur en eetbaar voor mensen. Als je na de oogst de oude en hangende takken verwijdt blijft de struik licht en luchtig. Hoe meer zon de struik krijgt, hoe meer besjes hij krijgt.

Hazelaar

Corylus avellana

- ☼ klei, kalkrijk, voedselrijk, vochtig
- ☀ halfschaduw
- ↑↓ 3 - 6 meter
- 🕒 januari - maart
- ✳ geel
- 🍇 bruin nootje
- ✂ goed verdragen, winter

De hazelaar is een hele vroege bloeier die door de wind bestoven wordt. Het stuifmeel is in trek bij bijen. De noten worden door veel vogels en kleine zoogdieren gegeten. Deze meerstammige struik kan goed gesnoeid worden.

Kruisbes

Ribes uva-crispa

- ☼ zand, vochtig, kalkrijk
- ☀ halfschaduw
- ↑↓ 0,6 - 1,2 meter
- 🕒 eind maart - april
- ✳ groen
- ✂ feb - begin maart
- 🍇 groen (juni-augustus)

De kruisbes heeft vele namen, de Vlaamse naam stekelbes is heel passend. De bloemetjes zijn onopvallend, en hoeven niet persé door insecten bestoven te worden. De vruchten van de wilde soort zijn eetbaar. Als ze goed rijp zijn hebben ze een zoete smaak. Je maakt er een heerlijk kruisbessenjam of -taart van.

Wegedoorn

Rhamnus cathartica

- ☼ leemzand, kalkrijk, vrij voedselrijk, niet te droog
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 2 - 5 meter
- 🕒 mei - juni
- ✳ groenig
- 🍇 glanzend zwart, giftig
- ✂ goed te snoeien

Deze middelgrote doornige struik is voor insecten een bron van nectar en stuifmeel. De rupsen van de citroenvlinder en het boomblauwtje eten graag het blad. De struik stelt eisen aan de bodem: een beetje leem in het zand en wat kalk. In het wild komt hij samen voor met de meidoorn en kardinaalsmuts en kan daar dichte struwelen mee vormen.

Zuurbes

Berberis vulgaris

- ☀ zand, kalkrijk, droog tot vochthoudend
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 1 - 4 meter
- 🕒 mei, juni
- 🌸 heldergeel
- 🌿 na de bloei of okt, nov
- 🍷 rood

De inheemse berberis is een stekelstruikje met blauwgroen blad. Het bloeit met gele bloemtrosjes die in trek zijn bij insecten. De rode langwerpige besjes zijn vrij zuur maar eetbaar, en geliefd bij vogels. Je kunt er een goede ondoordringbare heg mee maken, die niet heel hard groeit.

Duindoorn, *Hippophae rhamnoides*

De inheemse duindoorn wordt vaak verdrongen door andere gecultiveerde soorten. Dat is zonde, want de inheemse soort is waardevoller voor insecten. Omdat het lastig is om een inheemse en niet-inheemse soort van elkaar te onderscheiden, adviseren we je om de duindoorn niet in je tuin te zetten.

VASTE PLANTEN / KRUIDEN

Voor een kleurrijke border is er een ruime keuze aan inheemse vaste planten: van klein en kruipend tot groot en bossig, van donkerpaars tot vlammend geel. Een deel is als vaste planten te koop en sommige kun je zaaien. Hommels, bijen, vlinders en zweefvliegen worden vaste gasten in jouw tuin. Zet ze in jouw Duintuin op de plek waar ze het beste passen en waar jij ze goed kunt zien. Er zijn verschillende soorten geselecteerd. Volop te genieten dus.

Kruipend zenegroen

Ajuga reptans

- ☀ zand, klei
- ☀ halfschaduw, schaduw
- ↑↓ 0,3 meter
- 🕒 april - juni
- 🌸 ja
- 🌸 paarsblauw
- 🌿 verdraagt maaien

Deze plant breidt zich laag boven de grond uit en blijft de gehele winter groen. Hij groeit het liefst op een licht beschaduwde plek, onder een boom of nabij heesters. Een geschikte bodem voor deze plant is zowel voedselrijk als vochtig. De bloemen zijn een bron van nectar voor insecten. Na een maaibeurt in de zomer komt de plant vaak weer in bloei.

Ruig klokje

Campanula trachelium

- ☀ zand met leem, kalkrijk, humeus, vochtig
- ☀ halfschaduw, schaduw
- ↑↓ 0,5 - 1,1 meter
- 🕒 juli - augustus
- 🌸 paarsblauw
- 🌿 kan geknipt

Dit is een vrij makkelijke vaste plant met grote blauwpaarse bloemen, die het in een vaas goed doen. De bloemen zijn aantrekkelijk voor allerlei insecten. De zeldzame klokjesbijen zijn zelfs afhankelijk van de klokjesfamilie, en tuinen zijn belangrijk voor het voortbestaan van deze bijen. Als ruig klokje het naar zijn zin heeft zaait het zichzelf uit.

Grote tijm

Thymus pulegioides

- ☀ zand, vrij voedselarm, vrij droog
- ☀ zon
- ↑↓ 0,15 - 0,3 meter
- 🕒 juni - augustus
- ☀ ja
- ✳ paars-lila
- ✂ kan geknipt

De grote tijm is een miniheestertje dat groeit als een polletje. Tijm ruikt lekker, houdt van zon en openheid en de paarse bloemetjes trekken veel insecten. Het kan gemaaid worden (1 tot 2x per jaar) en groeit ook in stapelmuurtjes.

Knoopkruid

Centaurea jacea

- ☀ zand, lichte klei, iets vochtig
- ☀ zon
- ↑↓ 0,3 - 1,2 meter
- 🕒 juni - september
- ✳ roodpaars
- ✂ bestand tegen maaien

Knoopkruid is een vaste plant en familie van de korenbloem. De plant heeft een wortelstok, verdraagt maaien en bloeit daarna gewoon opnieuw. Heel veel insecten waaronder wel 22 soorten wilde bijen vliegen graag op knoopkruid.

Jacobskruid

Jacobaea vulgaris

- ☀ zand, leem, kalkrijk
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 0,3 - 1,5 meter
- 🕒 juni - oktober
- ✳ geel
- ✂ verdraagt maaien

Jacobskruid is een kortlevende vaste plant. In het duingebied heeft hij meestal buisbloemetjes, op andere plekken zijn het mini-paardenbloemetjes. Voor de zebrarupsen van de mooie sintjacobsvlinder is het hun hoofdvoedsel. De plant is giftig voor vee.

Muizenoor

Pilosella officinarum

- ☀ lemig zand, droog
- ☀ zon
- ↑↓ tot 20 centimeter
- 🕒 mei - juni
- ☀ ja
- ✳ geel
- ✂ verdraagt maaien

De hele kleine zachtbehaarde blaadjes van dit vaste grasland-plantje geven het zijn naam. De gele lintbloemetjes bloeien de hele zomer en wilde bijen en andere insecten zijn er dol op. De plant is geschikt voor gazon, stapelmuurtjes, rotstuinjes en groendaken, het breidt zich langzaam uit door uitlopertjes met rozetjes.

Sint-Janskruid

Hypericum perforatum

- ☀ zand, voedselarm
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 0,3 - 0,8 meter
- 🕒 juni - september
- ☀ ja / nee
- ✳ donkergeel
- ✳ bruingeel
- ✂ zomer

Deze vaste plant bloeit rijk met donkergele bloempjes die er opvallend luchtig uitzien met hun lange meeldraden. De kleine blaadjes lijken allemaal gaatjes te hebben. Het struikje groeit wat sliertig maar is prima te snoeien, en daarmee bloeit hij ook lang door.

Hondsdrif

Glechoma hederacea

- ☀ klei, zand, veen, vochtig tot droog
- ☀ zon, (half) schaduw,
- ↑↓ 0,2 - 0,5 meter
- 🕒 april - mei
- ☀ ja
- ✳ paarsblauw
- ✂ maaien en snoeien kan

Met zijn niervormige donkergroene blad en paarsblauwe bloempjes voelt hondsdrif zich op veel terreinen thuis. Meestal blijft het laag, de liggende stengels maken wel gebruik van steuntjes om de hoogte in te komen. Veel hommels en bijen maken gebruik van deze vaste plant, die al vroeg in april bloeit.

Maarts viooltje

Viola odorata

- ☼ klei, zand, voedselrijk, vochtig
- ☀ halfschaduw, schaduw
- ↑↓ 5 - 20 centimeter
- 🕒 februari - maart, mei
- 🌸 ja
- 🌸 paars

Maarts viooltje is een bescheiden plantje dat het goed doet in schaduwrijke plekken en al heel vroeg bloeit, en vaak ook heel lekker ruikt. Hoewel het een vaste plant is, komt hij soms na de winter niet terug.

Voorjaarshelmkruid

Scrophularia vernalis

- ☼ kalkrijk, zand, open plaatsen
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 20 - 80 centimeter
- 🕒 maart - juni
- 🌸 geelgroen

Dit is een duinplant maar ook een stinzenplant: een opvallende voorjaarsbloei die groeit in bosranden en duinen en door zijn vroege bloei van belang is als voedselbron voor insecten. Het is een kortlevende vaste plant die zichzelf kan uitzaaien.

Gevlekte dovenetel

Lamium maculatum

- ☼ klei, zand, voedselrijk, vochtig
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 0,3 - 0,6 meter
- 🕒 april - december
- 🌸 ja
- 🌸 paars

Dit is een vaste plant die iets groter en hoger wordt dan de paarse dovenetel. De onderste lip van de paarse bloem is gevlekt, waarmee insecten naar binnen worden gelokt. De bladeren hebben soms ook een lichte vlek, maar zijn meestal gewoon groen. De zaden hebben een 'mierenbroodje', een lekker aanhangseltje waar mieren mee gaan slepen. Zo worden de zaden verspreid.

Hemelsleutel

Hylotelephium telephium

- ☼ zand, leem, kalkrijk,
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 0,3 - 0,7 meter
- 🕒 juli - september
- 🌸 ja
- 🌸 roze-paarsrood
- 🌱 voorjaar uitgebloeide stengels verwijderen

Deze sedumsoort met grote paarse bloemschermen bloeit lang door op een moment dat er verder vaak veel is uitgebloeid. Daardoor zijn ze ook van belang als voedselplant voor meerdere insecten. De stengels neigen wat tot uitzakken. Met zijn dikke blad lijkt het een droogteplant, toch staat hemelsleutel graag op iets vochtige en voedselrijke grond.

Duizendblad

Achilla millefolium

- ☼ zand, klei, voedselarm
- ☀ zon
- ↑↓ 0,1 - 0,7 meter
- 🕒 juni - oktober
- 🌸 ja / nee
- 🌸 wit - roze
- 🌱 verdraagt maaien

Dit is een makkelijk groeiende graslandpionier, die goed tegen droogte kan en weinig voedsel nodig heeft. Hij verspreidt zich door zaad en door ondergrondse wortelstokken. Ook geschikt voor een graslandje, rotstuin en groendak. Na een maaibeurt komt hij in de zomer snel weer in bloei. Er zijn vele rupsen, bijen en vlinders die duizendblad bezoeken.

Kruipend stalkruid

Ononis spinosa subsp. procurrens

- ☼ zand, leem, kalkrijk, droog in de zomer
- ☀ zon
- ↑↓ 0,1 - 0,3 meter
- 🕒 juni - september
- 🌸 roze, wit rood
- 🌱 bruine peultjes < 1 cm

Deze karakteristieke harige duinplant met losse paarse bloemen voelt zich thuis langs paden en in kort gras en open vegetatie, waar hij bloemrijke matjes vormt. Hommels, bijen en vlinders zijn erg blij met deze plant.

Gewone rolklaver

Lotus corniculatus

- ☀ zand, kalkrijk, droog, voedselarm
- ☀ zon
- ↑↓ 0,1 - 0,4 meter
- 🕒 juni - september
- ✳ geel - oranje
- ✂ beperkt maaien

Dit is een klaver met vrij forse oranjegele bloemen en een penwortel, die zich thuis voelt in stabiele zandige grasveldjes, maar ook in stapelmuurtjes en op groendaken. Het trekt veel bijen en hommels. Daarnaast is gewone rolklaver belangrijk voor verschillende (nacht) vlinders.

Beemdooievaarsbek

Geranium pratense

- ☀ zand, lichte klei, kalkhoudend
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 0,3 - 0,6 meter
- 🕒 mei - juli
- ✳ licht paarsblauw
- ✂ verdraagt maaien en knippen

Deze plant komt uit bloemrijke graslanden. Er zijn veel tuin-geraniums uit voortgekweekt. Deze inheemse vaste plant wil wat zon en is verder niet veeleisend. Als hij na de eerste bloei wordt afgeknipt bloeit hij vaak opnieuw. Insecten zijn blij met deze plant.

Betonie

Betonica officinalis

- ☀ klei, zand, kalkrijk, iets vochtig
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 0,3 - 0,8 meter
- 🕒 juni - september
- ✳ ja/nee
- ✳ roze-paars
- ✂ verdraagt maaien

Dit is een vaste plant met bloemen in paarse trosjes op een stengeltje. In het wild is hij zeldzaam, maar in tuinen doet hij het prima en op grasdaken is hij ook heel bruikbaar. Veel soorten insecten maken er gebruik van.

Gewone brunel

Prunella vulgaris

- ☀ zand, lichte klei, iets vochtig
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 0,05 - 0,4 meter
- 🕒 mei - sept, soms winter
- ✳ ja
- ✳ paars
- ✂ verdraagt maaien goed

Dit is een makkelijke, laagblijvende vaste plant, die paarsblauw bloeit met een dicht bolletje bloemen bovenaan een steeltje. Brunel is aantrekkelijk voor veel insecten en verdraagt maaien, ook als dit vaak gebeurt. In een grasveldje en stapelmuurtje kan hij prima groeien.

Zeepkruid

Saponaria officinalis

- ☀ zand, droog
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 0,4 - 0,7 meter
- 🕒 juli - september
- ✳ wit, lichtroze
- ✂ na de winter oude bloeistengels afknippen

Zeepkruid bloeit op hoge stengels met een halfbolvormige groep geurige bloemen, die aantrekkelijk zijn voor insecten en nachtvlinders. Tijdig uitplukken van uitgebloeide bloemen kan ervoor zorgen dat de plant wat langer doorbloeit. Breidt zich uit door wortelstokken en zaaien en is niet bedreigend voor inheemse soorten.

Zwarte toorts

Verbascum nigrum

- ☀ zand, vrij droog
- ☀ zon
- ↑↓ 1 - 1,5 meter
- 🕒 juni - september
- ✳ rozet
- ✳ geel

Dit is een meerjarige toorts die in de winter bovengronds afsterft. De gele bloemen hebben een vuurrode vlek en wollige paarsrode meeldraden en zitten in groepjes op de bloeistengel. Een toorts heeft meerdere bloeistengels als een meerarmige kandelaar.

Bosvergeet-mijnietje

Myosotis sylvatica

- ☀ zand, leem
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 0,15 - 0,4 meter
- 🕒 mei - juni
- ✳ lichtblauw

Dit is een een- tot tweejarig rozetplantje dat bloeit met een rijkdom aan kleine blauwe bloemetjes met een geel hartje. Het vestigt zich makkelijk zaait uit als er wat in de grond wordt geroerd en verdwijnt als vaste planten zich vestigen. Veel insecten maken gebruik van de bloei.

Geel walstro

Galium verum

- ☀ zand, kalkrijk, droog, arm
- ☀ zon
- ↑↓ 0,1 - 1 meter
- 🕒 juni - september
- ✳ geel
- ✂ verdraagt knippen/maaien

Geel walstro heeft fijn stervormig blad en maakt wolken van kleine gele bloemetjes. Het is onmisbaar voor de avondrood en kolibrievlinder.

Duinviooltje

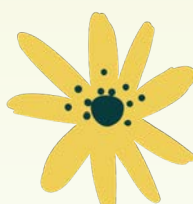
Viola tricolor subsp. curtisii

- ☀ zand, zandleem, droog, voedselarm
- ☀ zon
- ↑↓ 0,1 - 0,3 meter
- 🕒 maart - juli
- ✳ paars-lila, geel en wit

Dit is een een-tot tweejarig plantje. De driekleurige bloemetjes zijn van belang voor de duinparelmoervlinder. Aan de zaden zit een 'mierenbroodje': een lekker hapje voor mieren die daarmee het zaad verspreiden. Het is een uitdaging om te zorgen dat de plant in je tuin aanwezig blijft: het zaad moet de kans hebben om te kiemen in open grond.

Grote brandnetel, *Urtica dioica*

Wat doet de brandnetel op deze lijst? Sappig groen en venijnig brandend is de brandnetel onweerstaanbaar voor een paar van onze mooiste dagvlinders, de Dagpauwoog, Atalanta en Kleine vos. Deze vlinders, maar ook insecten hebben de brandnetel nodig om te overleven. Niet iedereen vindt de brandnetel mooi, maar als hij mag blijven staan in een hoekje met wat zon waar het wat rommeliger en ruiger is, dan is dat een prima plekje. De brandnetel breidt zich uit met een netwerk van wortelstokken, dus je moet hem wel een beetje in de gaten houden. Jonge topjes in het voorjaar zijn smakelijk voor in de soep of gestoofd. Let op: plukken met handschoenen!

PLANTEN VOOR IN EN OM HET WATER

Water in je tuin is aantrekkelijk voor alles wat leeft. Zorg dat dieren veilig kunnen drinken bij een ondiep stukje, en dat dieren die in het water vallen er ook weer uit kunnen komen door een stukje oever heel geleidelijk in het water te laten lopen. Zo'n stukje leent zich prima voor moerasplanten. De planten in dit lijstje staan graag het hele jaar in drassige grond.

Watermunt

Mentha aquatica

- ☼ klei, zand, veen, humus, vochtig
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑ 0,3 - 0,7 meter
- 🕒 juli - september
- ✳ lila
- ✂ verdraagt knippen, ook van wortelsokken

Watermunt staat graag in de vochtige rand van een sloot of vijver, en kan dan snel een forse pol vormen. Als je weinig ruimte hebt kan het zinvol zijn om munt in een pot in te graven, zodat hij niet makkelijk kan uitbreiden. De sterke geur van munt komt vrij bij aanraking, de lila bloemetjes zijn aantrekkelijk voor hommels en een paar soorten wilde bijen.

Grote kattenstaart

Lythrum salicaria

- ☼ klei, zand, veen, kalkrijk
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑ 0,8 - 2,0 meter
- 🕒 juni - september
- ✳ paarsrood
- 🍷 bruine doosvrucht
- ✂ na knippen in de zomer vaak herbloei

Dit is een kortlevende vaste plant, die zich op veel plekken thuis voelt, als de ondergrond maar niet te droog wordt. Vlinders zoals grote vuurvliinder, hommels en meerdere wilde bijen waaronder de kattenstaartdikpoot vliegen op de bloemen van de kattenstaart. Zoals de naam zegt kan hij best groot worden, en door zijn uitbundige bloei is het een echte blikvanger.

Gewone Dotterbloem

Caltha palustris

- ☼ zeer vochtig, onbemest, klei, zand, veen, kalkrijk
- ☀ zon
- ↑ 0,2 - 0,5 meter
- 🕒 half april - half mei
- ✳ donkergeel
- 🍷 groen-bruine peultjes

Deze bloem is een opvallende voorjaarsbloeier met donkergele grote bloemen op een vertakte bloeistengel, die veel stuifmeel bevatten. De zaadpeulen vormen een decoratief kroontje. De dotterbloem houdt van zuurstofrijke, onbemeste moerassige omstandigheden: een zeer vochtige bodem, kwelplekken, maar ook sloot- en vijverranden.

Pinksterbloem

Cardamine pratensis

- ☼ klei, leem, veen, kalkrijk
- ☀ zon, (half) schaduw,
- ↑ 0,15 - 0,5 meter
- 🕒 maart - juni
- ✳ wit, roze, lila
- ✂ verdraagt maaien 1 x per jaar
- 🍷 bruine peul

Dit is een vaste plant die past in een bloemrijk onbemest maar wel vrij vochtig gazon. Vroeger zag je ze overal in weilanden, tegenwoordig zijn ze een stuk schaarser. De rupsen van de dagvlinder oranjeipje zijn afhankelijk van de pinksterbloem. Meerdere wilde bijen en hommels maken gebruik van de bloemen.

Moerasspirea

Filipendula ulmaria

- ☞ zand, veen, humeus, vochtig
- ☀️ zon, halfschaduw
- ⬆️ 0,7 - 1,5 meter
- 🕒 juni - september
- ✳️ wit
- 🌿 snijbloem

Een forse plant die uitbundig bloeit met lekker ruikende witte bloem pluimen die geschikt zijn om in een vaas te zetten en om te drogen. Door na de bloei de bloemen af te knippen kun je uitzaai beperken.

Grote poelruit

Thalictrum flavum

- ☞ zand, veen, humeus, kalkrijk, nat-zeer vochtig
- ☀️ zon, lichte halfschaduw
- ⬆️ 0,6 - 1 meter
- 🕒 juni - augustus
- ✳️ geelwit
- 🌿 dode stengels in maart

Dit is een hoge vaste plant die zich met wortelstokken kan uitbreiden. De pluimachtige lekker geurende bloemen bestaan vooral uit dichte trossen meeldraden en stampers. De smalle bloemblaadjes vallen vrijwel meteen af. Sloot- en vijverkanten zijn goede plekken voor de poelruit. Door de plant in een ruime pot in te graven kan je uitbreiding van de wortelstokken makkelijker beperken.

Heelblaadjes

Pulicaria dysenteria

- ☞ klein, zand, veen, kalkrijk, vochtig, verdraagt brakke grond
- ☀️ zon
- ⬆️ 0,6 - 0,8 meter
- 🕒 juli - september
- ✳️ geel

Deze plant komt van oorsprong voor in ruigtes in natte duinvalleien, langs sloten en vijvers en bermen, als er maar een vochtige ondergrond is. De gele bloemen lijken een soort mini-zonnebloemen. Het gedroogde blad werd vroeger als antivlooienkruid gebruikt in je stromatras.

Koninginnekruid

Eupatorium cannabinum

- ☞ lichte klei, zand, veen, kalkrijk, voedselrijk
- ☀️ zon, halfschaduw
- ⬆️ 0,8 - 2 meter
- 🕒 juli - september
- 🌿 nee, mooi wintersilhouet
- ✳️ roze-paars

Dit is een ware insectenmagneet met de dichte bloemschermen die hoog uittorenen boven de meeste kruiden. Vroeger werd de plant leverkruid genoemd vanwege de paarse kleur. De plant houdt van een voedselrijke, behoorlijk vochtige en kalkrijke bodem. Uitbreiding gaat met wortelstokken en zaad.

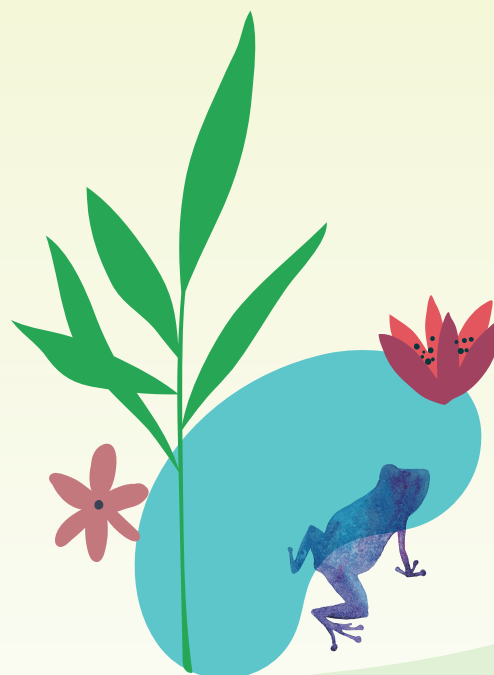

Moerasvergeet-mijnietje

Myosotis scorpioides subsp. scorpioides

- ☞ klei, zand, veen, kalkrijk, drassig
- ☀️ zon, halfschaduw
- ⬆️ 0,3 - 0,5 soms 1 meter
- 🕒 mei - augustus
- ✳️ hemelsblauw

Deze plant houdt van een drassige bodem, bijvoorbeeld in een vijverrand. De hemelsblauwe bloemetjes met een geel hartje hebben aantrekkingskracht op veel insecten.

TWEEJARIGEN (ZAAIEN)

Tweejarige plantensoorten zaaien zich uit en vormen in hun eerste jaar een lage groene plant, meestal als een rozetje met een penwortel. Zo overwinteren ze, en kunnen het volgende voorjaar snel profiteren van licht en warmte. In het tweede jaar bloeien ze en zetten ze zaad. Daarna sterft de plant meestal af, een enkeling doet het nog een derde jaar. Veel tweejarigen zijn ruigteplanten: er moet wat open bodem zijn waarin de zaden kunnen ontkiemen. De bloeiwijze is vaak vrij hoog door de concurrentie om licht.

Teunisbloem

Oenothera

- ☀ zand, stenig, kalkrijk
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 0,4 - 1,8 meter
- 🕒 juni - oktober
- 🌸 ja (rozet)
- 🌸 zachtgeel
- ✂ uitknippen bloeistengel stimuleert vertakking

De teunisbloem vormt eerst een lichtgroene rozet op een dikke penwortel. De bloemen gaan in de schemering open, ze ontrollen in een paar minuten, heel bijzonder. Ze hebben een fijne geur, die nachtvinders zoals klein avondrood aantrekt. Als het overdag niet te warm en droog is, kunnen bijen en hommels er 's ochtends ook nog op vliegen. De bloemen verwelken overdag snel.

Look zonder look

Alliaria peteolata

- ☀ zand, kalkrijk, iets vochtig
- ☀ halfschaduw
- ↑↓ 0,5 - 1,1 meter
- 🕒 april - juni
- 🌸 wit

Deze plant ruikt sterk naar uien, maar komt niet uit de uienfamilie. De bescheiden witte bloemetjes staan in groepje bij elkaar bovenaan de bloeistengel. De rupsen van het oranjetipje en van witjes hebben de plant nodig om te kunnen leven. De plant voelt zich thuis onder hagen en in de bosrand.

Gele morgenster

Tragopogon pratensis
subsp. pratensis

- ☀ klei, zand, veen, kalkrijk, voedselrijk
- ☀ zon
- ↑↓ 0,2 - 0,9 meter
- 🕒 mei - augustus
- 🌸 lichtgeel tot oranje
- ✂ verdraagt maaien

Deze plant bloeit in de ochtend met een gele paardebloem-achtige bloem en sluit zich 's middags weer. De knop oogt dan wat rafelig: daar komt de volksnaam boksbaard vandaan. De pluizen zijn wat groter en strakker stervormig dan die van een paardenbloem. Gele morgenster past in een graslandbegroeiing.

Koningskaars

Verbascum thapsus

- ☀ zand, stenige grond, kalkrijk, droog
- ☀ zon
- ↑↓ 0,8 - 2,5 meter
- 🕒 juli - oktober
- 🌸 grote grijsgroene rozet
- 🌸 geel

De koningskaars lijkt sprekend op de stalkaars (*verbascum densiflorum*). Deze planten overwinteren het eerste jaar als grote harige rozet, en zijn in het tweede jaar een echte blikvanger met hun hoge bloemstengel en vele gele bloemen waar hommels graag op afkomen. Ze hebben ruimte nodig en zaaien zich dan vanzelf uit voor de volgende generatie. Als er geen ruimte voor ze is, verdwijnen ze weer.

Grote kaardebol

Dipsacus fullonum

- ☞ zand, klei, kalkrijk, humeus
- ☀️ zon
- ↑↓ 1 - 2 meter
- 🕒 juli - september
- ✳️ lila-paars
- 🍷 grijsbruine zaadbol

Bloeiende kaardebol is een blikvanger. In het eerste jaar is er een stekelige rozet op de grond, in het tweede jaar verschijnt een hoge bloeistengel die met paarse bloemetjes hommels en zweefvliegen trekt. Na de bloei is de stekelige bol een mooi silhouet in de tuin, waaruit kleine vogeltjes de zaden komen pikken.

Dagkoekoeksbloem

Silene dioica

- ☞ zand, leem, vochtig
- ☀️ zon, halfschaduw
- ↑↓ 0,3 - 0,9 meter
- 🕒 april - oktober
- ✳️ felroze
- ✂️ verdraagt knippen

Dit is een kortlevende vaste plant waarvan mannetjes en vrouwtjes bestaan (tweehuizig). Van nature vind je 'm langs hagen en bosranden. Hij zaait zichzelf uit. Hommels en nachtvinders zijn blij met deze plant. Afknippen tijdens de bloei geeft hergroei en -bloei.

Kruldistel

Carduus crispus

- ☞ klei, zand, kalkrijk, vochtig, voedselrijk
- ☀️ zon, halfschaduw
- ↑↓ 0,5 - 1,3 meter
- 🕒 juli - september
- ✳️ ja, rozet
- ✳️ paars

Distels zijn fantastische planten voor dierenleven in je tuin. Deze soort, met vrij slappe stekels, komt al 5000 jaar in onze omgeving voor. Hierdoor zijn veel dieren erop aangepast. De bladrozet overwintert. In het tweede of derde jaar komt de lange bloemsteel met paarse bloemen in groepen. Distelvlinders komen hier graag nectar halen en hun rupsen zijn afhankelijk van deze distels. De zaden zijn voedsel voor vogels in de winter, denk bijvoorbeeld aan puttertjes.

Gewone ossentong

Anchusa officinalis

- ☞ zand, kalkrijk, humus
- ☀️ zon
- ↑↓ 0,3 - 1 meter
- 🕒 mei - september
- ✳️ ja / nee
- ✳️ roze verkleurend naar diepblauw

Dit is een behaarde plant die vaak halfliggend groeit. De lange ruwe bladeren gaven de plant zijn naam. De bloemen beginnen rozerood en verkleuren dan naar diepblauw. Sporadisch zijn er ook witte bloemen. Hij bloeit de hele zomer, met steeds nieuwe bloemen op de bloeistengel. De kustbehangsbij vliegt graag op deze ossentong.

Wilde peen

Daucus carota

- ☞ klei, zand, kalkrijk, droog
- ☀️ zon
- ↑↓ 0,5 - 0,9 meter
- 🕒 juni - september
- ✳️ wit
- ✂️ verdraagt maaien

De wilde peen is nauw verwant aan ons oranje worteltje, deze wortel is wit. Soms maakt de plant al in het eerste jaar een bloemstengel, vaak duurt dat tot het tweede jaar. De bloemschermen met witte bloemetjes trekken veel oranje weekschildkevers aan, maar ook zweefvliegen en andere insecten.

Slangenkruid

Echium vulgare

- ☞ zand, kalkrijk, droog
- ☀️ zon
- ↑↓ 0,3 - 1 meter
- 🕒 mei - september
- ✳️ roze, paars, blauw

Dit is een bossige, ruwbladige plant die in z'n tweede jaar bloeit met lange slierten bloemen van roze via paars tot blauw. In deze flinke plant kan het zoemen van de hommels en zweefvliegen. De slangenkruidbij is van deze plant afhankelijk. In open grond kunnen de zaden tot rozetten uitgroeien. Zo kan de plant zich goed handhaven in je tuin.

Pastinaak

Pastinaca sativa

- ☒ klei, zand, humus, kalkrijk
- ☀ zon
- ↑↓ 0,8 - 1,5 meter
- 🕒 juli - september
- ✳ geel

Dit is een mooie gele schermbloem met vrij grof, geveerd blad. De bloemen trekken veel zweefvliegen, hommels en vlinders. De zaden zijn maar kort kiemkrachtig die op de grote bloemschermen makkelijk kunnen landen.

Vingerhoedskruid

Digitalis purpurea

- ☒ zand, leem, kalkrijk
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑↓ 0,5 - 1,8 meter
- 🕒 mei - augustus
- ✳ paars, roze, wit

Deze plant kom je in het bos vaak tegen op zonnige randjes en in kapvlaktes. De donkergroene rozetten maken begin juni een bloeistengel. Ze bloeien van onder naar boven met paarse, roze en soms witte 'vingerhoedjes', waarbij de stengel uiteindelijk meer dan anderhalve meter hoog kan worden. Als je 'm afknijpt tijdens de bloei ontstaan nieuwe bloeistengels, die wat bescheidener verder bloeien. De zaaddozen bevatten vele piepkleine zaden.

Veldhondstong

Cynoglossum officinale

- ☒ zand, kalkrijk, vrij droog
- ☀ zon
- ↑↓ 0,4 - 0,8 meter
- 🕒 mei - juli
- ✳ roodbruin, paars

Dit is een bossige plant met vrij grote bladeren en bescheiden donkerroodbruine bloemen die paars verkleuren tijdens de bloei. De zaden hebben haakjes waardoor ze makkelijk aan vachten en kleding blijven hangen, zo kunnen ze zich verspreiden en ook in je tuin terechtkomen. Ze vinden vaak een plek op open stukjes langs paden en in braakliggende zanderige terreinen.

Citroengele honingklaver

Melilotus officinalis

- ☒ zand, klei, kalkrijk
- ☀ zon
- ↑↓ 0,5 - 1,5 meter
- 🕒 juli - oktober
- ✳ geel
- 🌿 verdraagt maaien 1-2 keer per jaar

Dit is een echte ruigteplant van voedselarme grond. In het eerste jaar slaat hij energie op in een dikke penwortel en bloeit dan nog niet. In het tweede jaar bloeit hij rijk met vele trossen gele bloemetjes die voor hommels, vlinders en bijen aantrekkelijk zijn.

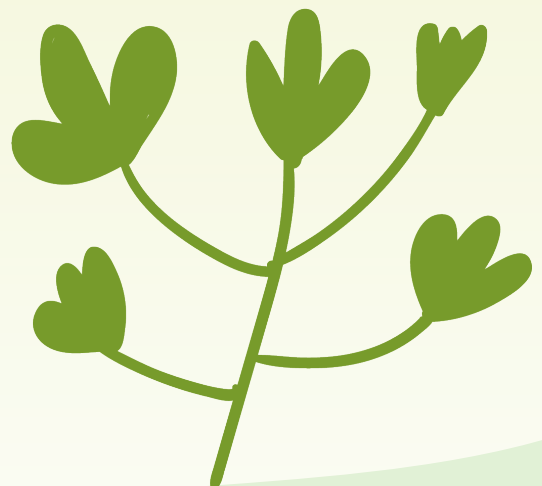

Wilde reseda

Reseda lutea

- ☒ zand, leem, kalkrijk, vrij droog
- ☀ zon
- ↑↓ 0,3 - 0,6 meter
- 🕒 mei - september
- ✳ geel - groen
- 🌿 verdraagt maaien goed

Dit is een kortlevende vaste plant die lang bloeit en lekker ruikt. Hij is voor veel insecten aantrekkelijk, waaronder meerdere wilde bijensoorten. Omdat hij goed tegen droogte kan is hij ook bruikbaar voor groendaken.

EENJARIGEN (ZAAIEN)

De eenjarigen zijn alle pionierplanten: zij vestigen zich graag op een opengewoelde grond en met niet teveel begroeiing om zich heen. Vroeger waren ze vaak bekend als akkeronkruid, maar daar komen ze nu nauwelijks meer voor. Ze bloeien vaak lang! De meeste maken flink wat zaad. Volgend jaar kunnen ze daardoor vanzelf terugkomen, meestal op net een ander plekje.

Paarse dovenetel

Lamium purpureum

- ☼ klei, zand, veen, kalkrijk, voedselrijk, iets vochtig
- ☀ zon, halfschaduw
- ↑ 0,1 - 0,3 meter
- 🕒 maart - oktober
- ✳ ja / nee
- ✳ paars

Dit eenjarige plantje is redelijk klein, maar in een groep valt hij op door de kleine paarse lipbloemen en de paars aangelopen bladeren. De plant trekt bijen, hommels en vlinders aan. De bladeren lijken op die van de brandnetel, maar deze hebben geen brandharen, je kunt je er niet aan prikken.

Grote klaproos

Papaver rhoeas

- ☼ klei, zand, kalkrijk
- ☀ zon
- ↑ 0,3 - 0,7 meter
- 🕒 mei - juli
- ✳ scharlaken rood

Het zaad van de klaproos is maanzaad. Als de zaaddozen rijp zijn krijgen ze een strooivenstertje bovenin. Klaprozen bloeien 's ochtends, in de loop van de middag vallen de blaadjes af. Het was bekend als akkeronkruid: op een open, verstoorde bodem komt hij vanzelf terug. Het zaad is heel lang (tot wel 30 jaar!) kiemkrachtig.

Echte kamille

Matricaria chamomilla

- ☼ klei, zand, veen, kalkrijk
- ☀ zon
- ↑ 0,1 - 0,4 meter
- 🕒 mei - oktober
- ✳ wit met geel hartje
- ✂ verdraagt maaien

Dit was vroeger een akkeronkruid. Een wat open bodem waarin af en toe wordt gewoeld, helpt om de zaden een kans te geven. Het groeit het liefst in een groepje bij elkaar en insecten zijn er blij mee, kamille bloeit lang!

Grote zandkool

Diplotaxis tenuifolia

- ☼ kalkrijk, zandig, stenig
- ☀ zon
- ↑ 0,3 - 0,7 meter
- 🕒 juni - oktober
- ✳ geel
- ✂ verdraagt snoei

De zandkool is een forse, bossige vaste plant die een wolk aan gele bloemetjes kan maken die aantrekkelijk zijn voor insecten. Geschikt voor tegeltuintjes.

KLIMPLANTEN

Met een klimplant kun je een hek of muur groen bekleden. In een tuin met beperkte ruimte kan een klimplant goed werken om hoogte te creëren. Door rekening te houden met de zonnestand kan een klimplant gewenste schaduw en verkoeling brengen op hete dagen. De bloei van deze klimplanten is, net als die van bomen, belangrijk voor insecten.

Wilde kamperfoelie

Lonicera periclymenum

- ☞ klei, zand, veen
- ☼ zon, halfschaduw
- ↑↓ tot 6 meter
- 🕒 juni - september
- ✱ geel met roze
- 🍇 vuurrood
- ✂ verdraagt snoei goed

Dit is een windende klimplant, soms ook heesterachtig groeiend. De bloemen geuren heerlijk, met name 's avonds, en is behalve voor bijen ook aantrekkelijk voor nachtvlinders. De bessen zijn voor vogels aantrekkelijk.

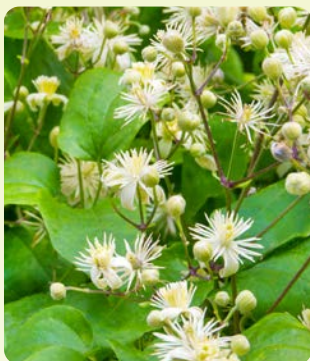

Hop

Humulus lupulus

- ☞ klei, zand, veen, kalkrijk
- ☼ zon, halfschaduw, schaduw
- ↑↓ 4 - 6 meter
- 🕒 juli - september
- ✱ groenig
- 🍇 bellen geelbruin
- ✂ verdraagt knippen

Dit is een fenomenale klimmer, die elk jaar bovengronds afsterft en in het voorjaar weer met harige groene stengels al draaiend uitgroeit, soms meer dan 10 centimeter per dag. De wortelstokken kunnen zich net onder het oppervlak meters uitbreiden, planten in een emmer zonder bodem houdt hem in toom. De vrouwelijke plant maakt hopbellen in de herfst. De Dagpauwoog heeft Hop nodig om te overleven.

Bosrank

Clematis vitalba

- ☞ klei, zand, kalkrijk
- ☼ zon, halfschaduw, schaduw
- ↑↓ 10 meter
- 🕒 juni - september
- ✱ wit
- 🍇 grijsbruin sterachtig
- ✂ voorjaar

Deze klimmer hecht zich met bladstelen die om steuntjes heen wikkelen. De witte bloemen in groepjes worden bezocht door veel insecten. De sterachtige vruchtjes zijn decoratief.

BOLLEN

Voorjaarsbollen maken je Duintuin compleet. Het bolletje in deze lijst is een stinzen-plant: een bolgewasje dat zichzelf makkelijk vestigt en dan langzaam uitbreidt. Ideaal voor natuurlijke tuinen en heel gemakkelijk! In het voorjaar, voordat het blad aan de bomen verschijnt, kunnen de bloemetjes zo een mooi blauw tapijt vormen. In de zomer verdwijnt het plantje helemaal.

Wilde hyacint

Hyacinthoides non scripta

- ☾ klei, zand, veen, kalkrijk
- ☀ halfschaduw
- ↑↓ 0,3 meter
- 🕒 maart - april
- ✳ blauw

Met een overhangend trosje paarsblauwe bloempjes kondigt hij het voorjaar aan en vormt een vroege voedselbron voor hommels en andere bijen.

Colofon

© IVN 2022, versie 1

Kijk op jouwduintuin.nl/zelf-aan-de-slag voor de meest actuele versie van deze lijst.

Tekst: Jantien de Loor, IVN
Afbeeldingen: Canva
Ontwerp: Jolanda van der Heijden, IVN

Bronnen en verder lezen

www.cruydhoeck.nl

www.wildeplanten.nl

www.floravannederland.nl

M. Stevens, Tuinieren met wilde planten. Noordboek Natuur 2020

A. Koster, Plantenvademecum voor wilde bijen, vlinders en biodiversiteit in tuinen. Fontaine 2019

H. Ketelaar, Bomen en struiken van hier. We verrijken ons landschap. St Heg en Landschap 2014

ivn natuur
educatie

